

Fylkesmannen i Vestfold

Barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementet

Boks 8036 - Dep

0030 Oslo

Vår saksbehandler / telefon:
Hilde Hæhre
33 37 24 29

Deres referanse:

Vår referanse:
2016/1812
Arkivnr: 620

Vår dato:
31.05.2016

Høring - kvalitets- og strukturreform i barnevernet - forslag til endringer i barnevernloven

Vi viser til høringsbrev av 17.03.16, med høringsfrist 10.06.16.

Fylkesmannen i Vestfold har følgende innspill og kommentarer til forslagene:

Det fremkommer av høringsbrevet at det overordnede målet med forslagene er et bedre barnevern der flere barn får riktig hjelp til rett tid. Det er tenkt at en endret ansvarsdeling blant annet skal gi bedre grunnlag for tverrfaglig samarbeid og flere virkemidler i arbeidet med tidlig innsats overfor utsatte barn og familier.

Videre er høringsinstansene bedt om å se forslaget i sammenheng med fosterhjemsmeldingen av (mars 2016), prosjektet om forsøk med ny ansvarsdeling mellom stat og kommune, samt til stortingsmeldingen om kommunereformen (2014-2015).

Overføring av ansvar fra stat til kommune er i utgangspunktet et prinsipp av politisk karakter. Fylkesmannen i Vestfold vil i denne høringsuttalelsen ikke kommentere prinsippet som sådan, men ta utgangspunkt i det faglige innholdet i høringsnotatet.

Kommentar til avsnitt 2, s. 31: Om de forutsetninger endringsforslagene er basert på

Det pekes på en rekke avgjørende forutsetninger for endringsforslagene, men de er i stor grad knyttet til forhold som relaterer seg inn mot den enkelte barneverntjeneste.

Fylkesmannen i Vestfold mener viktigheten av forankring i politisk og administrativ ledelse på kommunalt nivå bør fremheves på lik linje med de andre forutsetningene som er listet opp.

Av økt valgfrihet og flere oppgaver, følger også et betydelig meransvar knyttet til økonomiske avgjørelser og budsjettensyn. Barneverntjenesten skal først og fremst legge faglige hensyn og hensynet til barnets beste til grunn for sine beslutninger. Det er godt mulig å se for seg problemstillinger internt i kommunen der faglige hensyn settes opp mot økonomiske, i enda større grad enn i dag, dersom endringene og konsekvensene av disse ikke er forankret og forstått i øverste ledd av organisasjonen.

Fylkesmannen i Vestfold

Telefon: 33 37 10 00
Telefaks: 33 37 11 35
E-post: fmvepostmottak@fylkesmannen.no
www.fylkesmannen.no/vestfold

Postadresse:
Postboks 2076
3103 Tønsberg
Orgnr. 974762501

Besøksadresse:
Statens Park - Hus I
Anton Jenssens gate 4

Kommentar til avsnitt 3, s. 43: 6.5 Departementets vurderinger og forslag (fosterhjemstilbudet)

Det fremkommer at departementet ønsker å gi kommunene insentiver til å styrke det forebyggende arbeidet, blant annet med det mål at behovet for omsorgsovertakelser reduseres på sikt.

Fylkesmannen i Vestfold etterlyser en drøfting som på et bredere grunnlag belyser sammenhengen mellom forebyggende arbeid og færre omsorgsovertakelser. Hvilke forebyggende tiltak er særskilt egnet, og overfor hvilke sårbarhetsgrupper tenker departementet det vil det være hensiktsmessig å rette slikt forebyggende arbeid? Det er, etter vår oppfatning, behov for en konkretisering av begrepet «forebyggende arbeid» i denne sammenhengen.

Kommentar til avsnitt 7, s. 43: 6.5.1 Kommunalt ansvar for rekruttering av fosterhjem

Det vises til at kommunalt rekrutteringsansvar, kombinert med et eventuelt større finansieringsansvar, gir gode insentiver til økt satsing på tidlig innsatt og forebygging, for å redusere behovet for kostnadskrevenne fosterhjems plasseringer i fremtiden.

Som for ovenstående kommentar, gjelder også her at Fylkesmannen etterlyser en faglig fundert vurdering knyttet til en årsak – virkning sammenheng. Det skisseres flere positive konsekvenser av kommunalt rekrutteringsansvar og økt ansvar for finansiering, men Fylkesmannen i Vestfold kan ikke se at sammenhengene er godtgjort i tilstrekkelig grad.

Kommentar til avsnitt 2, s. 50: Statlig ansvar for spesialiserte fosterhjem

Departementet foreslår at andrelinjetjenesten gis anledning til å tilby spesialiserte fosterhjem for barn som kan nyttiggjøre seg fosterhjem som alternativ til institusjon. Det vises til at det er utfordrende å beskrive en helt klar målgruppe.

Fylkesmannen i Vestfold mener det er en svakhet ved forslaget at målgruppen ikke er beskrevet. Uten føringer for hvilke barn tilbudet er ment for, vil det kunne medføre at kommunen og Bufetat må bruke unødig tid på avklaringer i hver enkelt sak. Dette vil kunne være en kilde til konflikt. Mangelen på beskrivelse av målgruppe gir også lite forutsigbarhet for kommunene, når det gjelder oversikt over aktuelle tiltak.

Fylkesmannen i Vestfold setter videre spørsmålstegn ved at staten ikke skal ha bistandsplikt ovenfor kommunene når det gjelder spesialiserte fosterhjem. Både det faktum at målgruppen ikke er spesifisert, og at staten ikke har bistandsplikt, innebærer etter vårt skjønn en fare for at tilbudet om spesialiserte fosterhjem ikke vil oppfattes som et reelt og faktisk tilgjengelig tiltak sett fra kommunenes side. Det vil også kunne innebære en fare for at tiltaket på sikt fases ut. At staten på den annen side har bistandsplikt når det gjelder institusjon, vil kunne forsterke dette ytterligere. Fylkesmannen er bekymret for om prinsippet om barnets beste med dette er å anse som ivaretatt.

Fylkesmannen i Vestfold ser på den annen side at bistandsplikt forplikter i sterk grad, og vil anmode om at eventuelt andre virkemidler vurderes for å sikre kommunene et forutsigbart og faglig forsvarlig tilbud til de barna som har omfattende og særskilte omsorgsbehov, og som ikke profiterer på institusjonsomsorg.

Fylkesmannen i Vestfold ønsker særskilt å fremheve at barn med funksjonsnedsettelse ofte vil ha behov for tjenester og tiltak etter barnevernloven. I vårt tilsyns- og veiledningsarbeid fremkommer det ofte problemstillinger og behov for faglige og juridiske avklaringer rundt denne målgruppen, og hvilket lovverk de har rett på tjenester og tiltak etter.

Tiltak og tjenester barnet har behov for som følge av funksjonsnedsettelsen, skal søkes dekket gjennom annet lovverk enn barnevernloven. Videre gjelder presiseringer knyttet til grunnlag for omsorgsovertakelse, som vi ikke finner grunn til å gjengi nærmere her.

Vi ber om en vurdering av om det vil være hensiktsmessig om barn med funksjonsnedsettelse inntas i målgruppen for spesialiserte fosterhjem. Bakgrunnen for dette er at barn med funksjonsnedsettelse i barnevernet har omfattende omsorgsbehov, i minst like stor grad som en følge av omsorgssvikt. Ofte ser vi at fysiske og helsemessige forhold ved barnets fungering tillegges større vekt enn behovet for nære tilknytningspersoner, stabilitet og emosjonelt tilgjengelige omsorgspersoner ved valg av plasseringssted. Når det gjelder disse barna etterspør Fylkesmannen vurderinger ved valg av plasseringssted begrunnet i barnets helhetlige behov og fungering. I den sammenhengen bør det, på bakgrunn av de føringer loven gir for barneverntjenestens arbeid med denne gruppen, vurderes om de skal inntas i målgruppen for spesialiserte fosterhjem.

Det er samtidig slik at mange barn med funksjonsnedsettelse har behov for den spesialiserte kunnskapen de kommunale boligene og institusjonene besitter. For flere av barna vil et ordinært kommunalt fosterhjem være tilstrekkelig. Andre fosterhjemsplasserte barn med funksjonsnedsettelse vil også kunne nyttiggjøre seg opphold i avlastningshjem ved en ordinær fosterhjemsplassering. Disse gruppene vil i så måte ikke ha behov for et spesialisert fosterhjem.

Eksempel på barn med funksjonsnedsettelse i barnevernet som vil kunne kvalifisere for plassering i et spesialisert fosterhjem kan være barn med flere diagnoser eller med tilstander der flere av nevnte forhold er representert eller kombinert; alvorlig grad av ADHD, autistiske trekk, syns-og/eller hørselsvansker, utageringsproblematikk, og barn med lettere og moderat utviklingshemming. Listen er ikke uttømmende, og kun ment som en eksemplifisering og tydeliggjøring av målgruppen.

Kommentar til avsnitt 4, s. 102: 10.4.2 Nærmere om innholdet i det statlige utredningsansvaret

Forslaget legger opp til at statlig barnevern får en lovbestemt plikt til å tilby utredninger av utsatte sped- og småbarn i alderen 0-6 år. Plikten inntreffer kun når det stor usikkerhet knyttet til om det er alvorlige mangler ved barnets omsorgssituasjon, og omfatter ikke ethvert behov for utredning av barn i den aktuelle aldersgruppen. Det er videre beskrevet flere innskrenkninger.

Fylkesmannen viser til forslaget punkt 10.4.2.2 om behovet for å utvikle faglige retningslinjer for hvilke typer saker som utløser et statlig ansvar, og støtter dette. Etter vår oppfatning vil det være nødvendig, ikke bare for å sikre forutsigbarhet og faglig støtte til kommunene, men også for å unngå konflikter og uenighet mellom Bufetat og kommunene i arbeidet med å finne rett tiltak.

Generelle merknader

Vurdering av slekt og nettverk

Fylkesmannen i Vestfold har merket seg at aspekter knyttet til bruk av slekt og nettverk i forbindelse med plassering, er vektlagt flere steder i forslaget ulike deler.

Fylkesmannen i Vestfold støtter forslaget om at barneverntjenestens plikt til å vurdere slekt og nettverk både i forbindelse med valg av fosterhjem og ved akutt plasseringer lovfestes.

Fylkesmannen i Vestfold ser i hendelsesbaserte tilsynssaker at det er varierende praksis i barneverntjenestene når det kommer til både å foreta vurderingene av slekt og nettverk, men i enda større grad når det kommer til dokumentasjon og kvalitet i vurderingene. Det har vært uklart hvor omfattende vurderingen skal gjøres, og hvilke kriterier som skal ligge til grunn. Særlig gjelder dette i de tilfellene der barneverntjenestene har kommet til at barnet ikke skal plasseres i slekt eller nettverk. Tydeligere rammer for dette arbeidet imøteses.

Konsekvenser av forslaget

Fylkesmannen ser at forslaget vil innebære et større ansvar og betydelig flere oppgaver for barneverntjenesten. Det er store forskjeller mellom kommunene med tanke på hvordan barneverntjenestene fungerer i dag. Det er også forskjeller mellom kommunene når det kommer til størrelse og befolkningssammensetning. Dette innebærer at to like store barneverntjenester vil kunne ha vidt forskjellige forutsetninger for å møte en så gjennomgripende omstilling som forslaget legger opp til. Det betyr også at en mindre kommune vil kunne ha tilsvarende vanskelighetsgrad og kompleksitet i sakene, som i en større bykommune.

Fylkesmannen har merket seg at departementet i høringsbrevet uttaler at det skal legges til rette for en forsvarlig omstilling og at kommunene skal gis tid til å forberede seg på økt ansvar. Det er med stor interesse Fylkesmannen vil følge med på dette arbeidet, dersom forslaget vedtas. Det vil være vesensforskjeller mellom kommunene i forhold til hvilket behov de vil ha både for forberedelser, etablering og drift av nye ansvarsområder.

Med hilsen
Fylkesmannen i Vestfold

Dokumentet er elektronisk godkjent, og har derfor ingen signatur.

Erling Lae

Kari Evensen
utdanningsdirektør

